



У кантакце са спадчынай неаліту

"Незакансерваваны" канцэрт



Пра глыбінныя традыцыі беларускай культуры сведчаць не толькі археалагічныя артэфакты, але і ўнікальныя абрады, што захаваліся з першабытных часоў. У іх ліку — "Пахаванне стралы", якое засталася "ў спадчыну" ад нашых далёкіх продкаў, першых земляробаў часоў неаліту. Гэтая традыцыя на Веткаўшчыне захавалася не ў законсерваванай форме, а ў жывым асяродку.

Адметна, што сёння на Беларусі старажытныя традыцыі збіраюць вялікае кола аматараў. Пра гэта сведчыць, што ў згада нага абраду "Пахаванне стралы", які ў 2006 годзе быў прызнаны гісторыка-культурнай каштоўнасцю Беларусі, маеца нават свая старонка ў адной з папулярных сацыяльных сетак. Чарговым жа прызнаннем унікальнай традыцыйнай культуры Веткаўшчыны стала вялікая цікавасць з боку аматараў народнага мастацтва да выступлення калектываў аўтэнтычнага фальклору гэтага раёна ў рамках VIII Этнаграфічнага канцэрта "Фальклор беларускай глыбінкі", што напрыканцы мінулага тыдня адбыўся ў сценах Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў. Пад час выступлення групоў можна было назіраць сапраўдны аншлаг.

Сёлета ў госці да сталічнай публікі завіталі такія калектывы з Веткаўшчыны, як "Стаўбуноўскія вярчоркі", "Задорынка" і выканаўцы народных песень са знакамітай вёскі Неглюбка, якая здаўна славіцца ўнікальнымі ручнікамі.

Як падкрэсліў прарэктар па інавацыйнай дзейнасці і мастацкай творчасці БДУКІМ Канстанцін Рэмзішэўскі, мерапрыемства адбылося, у першую чаргу, пры вялікай падтрымцы Міністэрства культуры нашай краіны. Акрамя таго, ён адзначыў, што дзякуючы выкананню аднаго з заданняў

Дзяржаўнай праграмы "Культура Беларусі", у рукі супрацоўнікаў універсітэта трапілі ўнікальныя матэрыялы, які мае непасрэднае дачыненне да традыцыйнай культуры нашага народа: відэахроніка 1930-га, дзе паказаны побыт і абраднасць, унікальныя строі. Менавіта з яго і пачалася праграма штогадовага этнаграфічнага канцэрта.

Хоць фільм і здымаўся на расійскай Браншчыне, але, на думку даследчыкаў, дакументальная стужка адлюстроўвае традыцыйную культуру на этнічнай мяжы беларускага народа ў цэлым, і Падняпроўя ды Усходняга Палесся ў прыватнасці.

Па словах кандыдата мастацтвазнаўства Вольгі Лабачэўскай, карціна была знята напруэдадні глабальных змен у сацыяльнай культуры вёскі. На кадрах прадстаўлены, у тым ліку, і вясельны абрад, які мае такі дзіўны для сучаснага чалавека элемент, як змазванне галоў маладых алеем. Зафіксавана апэратарамі таксама і досыць рэдкая з'ява ў рамках веснавога свята, непасрэдна звязанага з урадлівасцю, — рытуальнае калектывнае частанне яечняй, смажанай на ўлонні прыроды.

Пазнаёмілі з асобнымі абрадамі гэтага рэгіёна і госці сёлета этнаграфічнага канцэрта "Фальклор беларускай глыбінкі". У прыватнасці, веткаўскія артысты выканалі гадавы цыкл

песень, у тым ліку вясьновыя і жніўныя. Убачылі глядачы і ўжо знакаміты ў краіне абрад "Ваджэнне і пахаванне стралы" прымеркаваны да Ушэсця, якое святкуецца на саракавы дзень пасля Вялікадня. Варта нагадаць, што абрад складаецца са спеваў-заклінанняў пра стралу, шэсця шарэнгай па вуліцах вёскі, ваджэння карагодуў, выхаду да жытняга поля, качання па ім і, нарэшце, пахавання "стра-

лы", якой уяўляліся разнастайныя побытавыя прадметы, у зямлю.

Акрамя таго, "Стаўбуноўскія вярчоркі" прадставілі і міні-рэканструкцыю вясельнага абраду Гомельшчыны. Згодна з ім, пад час рытуальных спеваў жанчыны ўпрыгожвалі пастаўленую ў бухан хлеба ялінку для таго, каб жаніх спачатку выкупілі дрэўца, а ужо потым і саму нявесту.

Як адзначыў начальнік аддзела культуры Веткаўскага райвыканкама Уладзімір Мельнікаў, вельмі важна, што сёння адбываецца пераемнасць традыцый. Поруч са сталымі выканаўцамі, некаторым з якіх пайшоў дзевяты дзясятак гадоў, сёння на Веткаўшчыне смяваюць, удзельнічаюць у архаічных абрадах дзеці і моладзь. У сваю чаргу, загадчык кафедры этналогіі і фальклору БДУКІМ, кандыдат культуралогіі Вячаслаў Калацэў падкрэсліў: аўтэнтычныя народныя традыцыі Веткаўшчыны па сваіх глыбінных каранях — гэта ўнікальная частка беларускай культуры. А таму энергію, якую нясуць носьбіты гэтых традыцый, трэба беражліва захоўваць.

К.А.

На здымках: дзяўчаты з "Задорынкі" пераймаюць вопыт у сталых калег з вёскі Неглюбка; пад час танца "Стаўбуноўскіх вярчорак" і "Задорынкі".
Фота Юрыя ІВАНОВА